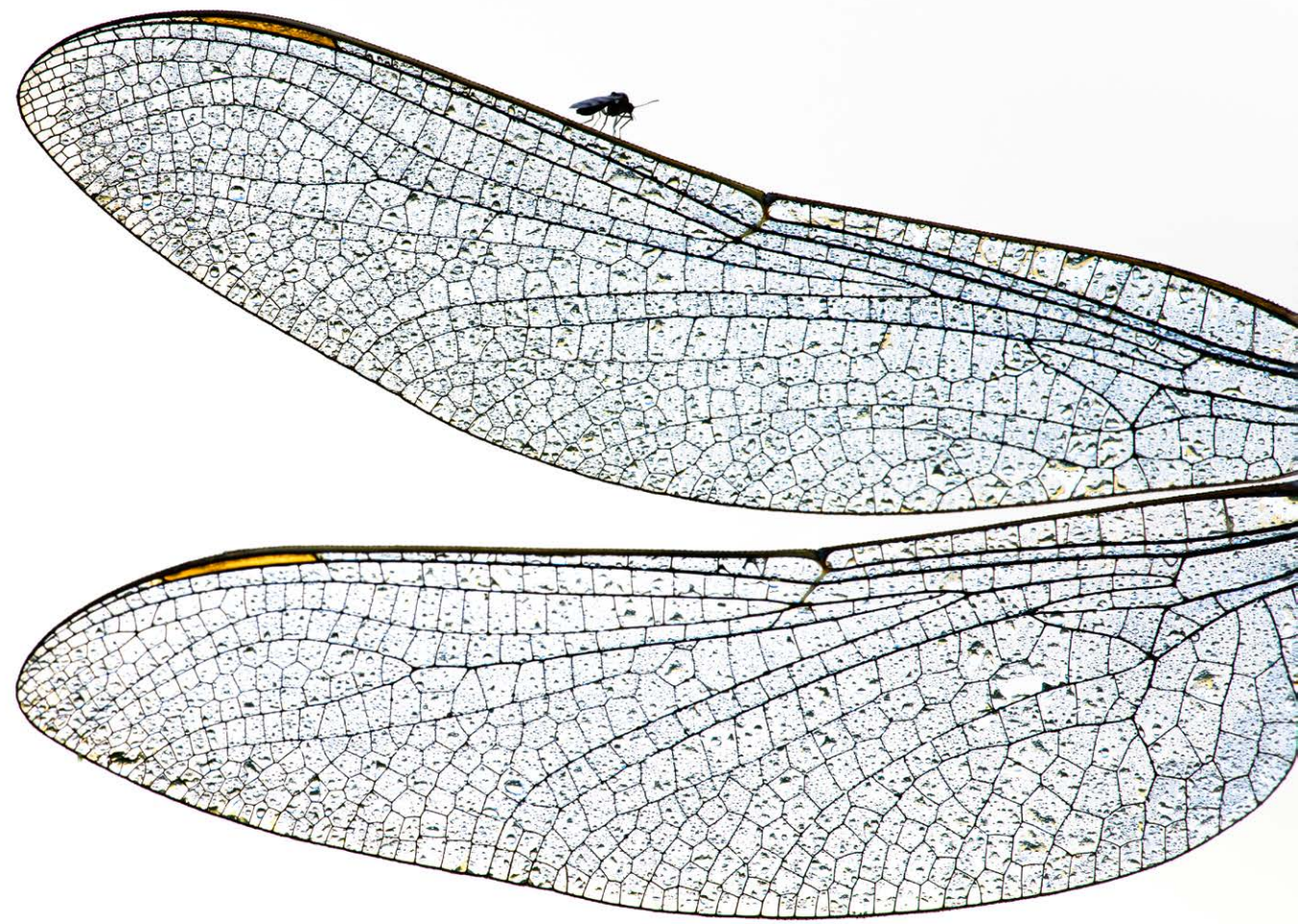

Onderscheidende beelden maken

Rob Blanken

Een knutje boven op de vleugels van een libel. Het verschil in grootte is indrukwekkend, en wat is het knutje dapper. Een prachtige verwijzing naar de vrijheid van het individu. Kortom, een foto met meerdere lagen. 180mm; 1/80s bij f/16; ISO 320.

Macrofotografie is de laatste jaren enorm populair geworden, mede door de mogelijkheden die moderne digitale camera's bieden en door de social media. Door die grote belangstelling is de kwaliteit van de gemaakte beelden sterk verbeterd. Maar er is ook een keerzijde. Bijna alles is al gefotografeerd en het wordt steeds moeilijker om originele, aansprekende beelden te maken. In dit hoofdstuk wordt uitgelegd hoe je toch kunt komen tot creatieve en vernieuwende foto's.

Creativiteit kun je definiëren als het vermogen om iets nieuws te bedenken of te maken. Trefwoorden daarbij zijn originaliteit, verbeeldingskracht en scheppingskracht. Creatieve foto's worden dus gekenmerkt door een originele inhoud en/of originele vormgeving. Het zijn vernieuwende beelden die door hun betekenis en zeggingskracht de nodige aandacht opeisen en bij de geïnteresseerde kijker iets teweegbrengen.

De term zeggingskracht is misschien wat vaag, maar het belang ervan is groot, want het is 'alles wat een foto met je doet'. Wat kan dat allemaal zijn? Allereerst kan een foto ervoor zorgen dat de kijker extra geïnteresseerd raakt in het gefotografeerde onderwerp. Een andere mogelijkheid is dat hij bij de kijker bepaalde emoties oproept. Je kunt denken aan blijdschap, ontroering, bewondering, verontwaardiging of zelfs boosheid. Ook kan de foto een bepaalde boodschap (van de fotograaf) overbrengen of werken als een metafoor. De betekenis die een kijker ervaart, hangt overigens niet alleen af van de foto, maar verschilt ook per kijker, afhankelijk van diens referentiekader. Je begrijpt: het draait allemaal om de zeggingskracht van een foto.

Van bewondering naar betekenis

Bij veel natuurfotografen is het voornaamste doel een gekozen onderwerp technisch en esthetisch zo goed mogelijk vastleggen. Ook worden veelvuldig zogenaamde 'genietmomenten' vastgelegd. De resultaten worden gedeeld op social media, die als gevolg daarvan vol staan met (vaak heel knap gemaakte, maar wel min of meer identieke) foto's van ijsvogels, oranjetipjes, genietmomenten en andere favoriete onderwerpen. Het gaat daarbij vooral om bewondering van de natuur. Op zich is daar niks mis mee, we zijn tenslotte allemaal natuurliefhebbers, maar heel creatief is het niet en je kunt je afvragen of dergelijke foto's nog wel met aandacht worden bekeken. Dat kopieergedrag is overigens wel begrijpelijk. Immers, wat je mooi vindt, wil je zelf toch ook graag maken. Daarnaast is die eenheidsworst ook wel wat inherent aan natuurfotografie. Een ijsvogel op tak of oranjetipje op pinksterbloem biedt nu eenmaal beperkte creatieve mogelijkheden.

Gewoon een stukje boomschors. De foto is een stack van meerdere opnamen, voor het verkrijgen van een maximale scherptediepte. Zie je de 'schedel'? 105mm; 1/100s bij f/5.6; ISO 200. Stack.

TIP

Creativiteit

Een creatieve foto berust op een origineel idee en/of originele vormgeving. Zulke foto's worden aandachtig bekeken. Het zijn foto's met zeggingskracht.

TIP

Zeggingskracht

De zeggingskracht is alles wat een foto met de kijker doet, zoals het oproepen van emoties of het vergroten van interesse in het gefotografeerde onderwerp.

Macrofotografie door het jaar heen

Ron Poot

Korstmossen zijn jaarrond te vinden. Hier het levendig patroon van dooiermos en purperschaaltje op de schors van een jonge es. Ron Poot, 18 april; 90mm; 1/4s bij f/16; ISO 400.

De macrofotograaf is een bevoorrecht mens. Je kunt deze tak van natuurfotografie het hele jaar door beoefenen, je hoeft er niet ver voor te reizen en geschikte onderwerpen liggen voor het oprapen. Er zijn zelfs zoveel mogelijkheden dat je gemakkelijk kunt verdwalen in die grote kleine wereld. Dit hoofdstuk biedt een overzicht van wat elk jaargetijde te bieden heeft. Niet om volledig te zijn, dat is ondoenlijk, maar vooral ter inspiratie!

De seizoenen zoals we die in ons land kennen, zijn fantastisch. Elk seizoen kent zijn eigen dynamiek met het verschijnen en verdwijnen van allerlei soorten planten en dieren. De natuur verandert voortdurend van kleur en van samenstelling. Te veel om alles wat er te beleven is mee te kunnen maken en te fotograferen. Gelukkig is er een ijzeren wetmatigheid: de cyclus van seizoenen komt elk jaar terug. Iets moois gemist? Gewoon een jaar wachten en ondertussen genieten van al het moois van de tussenliggende seizoenen (en daar hetzelfde probleem ondervinden – het is nooit klaar). Elk seizoen is anders en heeft zijn eigen rijkdom aan natuurschoon. In de winter is het minder soortenrijk dan in de zomer, maar fotografisch niet van minder waarde. Winterrust is voor de macrofotograaf niet weggelegd.

We lopen de seizoenen eens langs en proberen de karakteristieken van elk jaargetijde beet te pakken. Niet alleen de soorten, maar ook de beleving van het seizoen. Immers, fotograferen is niet alleen het registreren van het uiterlijk, maar ook het vertellen van een verhaal inclusief de sfeer en emoties die daarbij horen. Hierdoor kun je een extra dimensie of 'laag' toevoegen, waardoor je een interessanter beeld krijgt. Aspecten als licht en donker, kleurtoon, (on)scherpte, achtergrondsfeer en keuze van compositie spelen hierbij een belangrijke rol.

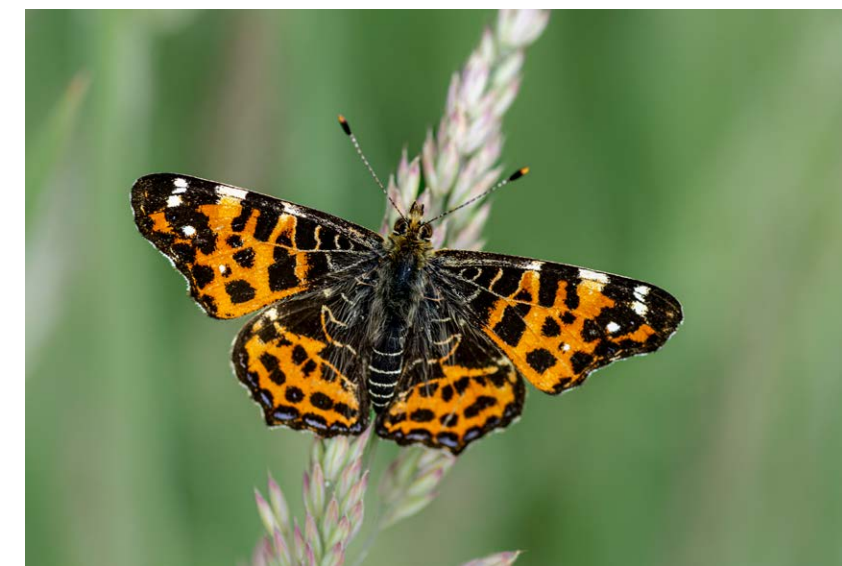
De sfeer van de lente

Het voorjaar is het seizoen van het nieuwe leven. De aarde is eerst nog kaal en zwart, maar het frisse groen van kiemplanten breekt erdoorheen. Er komen verse blaadjes aan de bomen en de eerste bloemen verschijnen. Met het warmere weer verschijnen ook de eerste insecten: een hommeltje, een citroenvlinder. In de sloten vertonen zich kikkerdril en paddenstrengen. Geleidelijk verschieft de natuur van kleur, van zwart naar groen. Een sfeer van hoop, verwachting en vrolijkheid.

De soorten van de lente

Vlinders

Op de eerste lentedag in maart verlaten de overwinterende volwassen vlinders hun schuilplaats: citroenvlinder, kleine vos, dagpauwoog, gehakelde aurelia. Oranjetipje verschijnt in april, als pinksterbloem en look-zonder-look bloeien. Daarop volgen de kleurige voorjaarsvlinders metaalvlinder, groentje en boomblauwtje en de wonderlijke langsprietmot. In mei barst het vlinderfeest echt los en verschijnen steeds meer soorten, waaronder de witjes en het landkaartje.

Het landkaartje in zijn voorjaarsgedaante. Ron Poot, 25 mei; 90mm; 1/160s bij f/5.6; ISO 400.

Heideblauwtje

Het heideblauwtje is een prachtig klein vlindertje, dat je – hoe kan het ook anders – vindt op de heide. Deze soort vliegt van begin juni tot eind augustus. Het is best even zoeken naar deze vlinders, omdat ze echt heel klein zijn.

Judith Borremans

Heideblauwtje vroeg in de ochtend gefotografeerd door een takje struikheide heen. Judith Borremans, 18 juli; 100mm; 1/125s bij f/3.2; ISO 100

Het liefst fotografeer je vlinders vroeg in de ochtend. Ze zijn koudbloedig en moeten eerst even opwarmen om weg te vliegen. Tot die tijd heb jij dus mooi de gelegenheid om ze te fotograferen, ze zitten immers nog stil. Als ze eenmaal zijn opgewarmd, fladderen ze rond en zijn ze moeilijker te fotograferen. Daarnaast zou je hiervoor dwars door de heide moeten lopen en daarbij veel begroeiing beschadigen, en dat willen we natuurlijk niet.

Lokaliseren

Waar vind je ze zo vroeg in de ochtend? Ga ter voorbereiding midden op de dag op de heide bij jou in de buurt wandelen; hopelijk zie je ze dan rondfladderen. Tegen de schemer zoeken ze hun slaapplekje, dus ga naar het plekje waar je ze zag fladderen en speur aandachtig de heidetakjes af om ze te vinden. Als je ze vindt, dan weet je precies waar je ze de volgende ochtend kunt fotograferen. 's Nachts gaan ze immers nergens meer heen!

Wachten op de zon

De wekker wordt vroeg gezet en je bent ongeveer een half uur voor zonsopkomst bij het plekje. Je hebt dan even de tijd om je spullen klaar te zetten, proefopnamen te maken, een compositie te kiezen, eventueel wat storende takjes weg te duwen of te knippen en dan is het wachten op de zon die opkomt. Het eerste zonlicht is nog zacht genoeg en kun je als tegenlicht gebruiken. Zeker als er dauwdruppels zijn, geeft dit een mooie bokeh op de achtergrond.

Zachte foto

Voor een zacht effect fotografeer je met een zo laag mogelijk diafragmagetal en liefst vanaf statief. Zeker als er weinig wind is, hoeft de sluitertijd niet al te kort te zijn. Vanaf statief kun je de ISO-waarde daarom laag houden. Daarnaast kun je via live view nauwkeurig scherpstellen en bekijken of de achtergrond mooi is en wat er langs de randen van het beeld gebeurt.

Heideblauwtje vroeg in de ochtend gefotografeerd door een takje struikheide heen. Judith Borremans, 18 juli; 100mm; 1/125s bij f/3.2; ISO 100.

Heideblauwtje opent zijn vleugels naar de zon en blijft nog heel even zitten voor hij wegvliegt. Ik heb hem snel in de schaduw gezet door zelf voorzichtig tussen de zon en de vlinder te gaan zitten. Judith Borremans, 18 juni; 100mm; 1/1000s bij f/2.8; ISO 250.

Omdat je met een laag diafragmagetal fotografeert, wordt maar een klein gebied in de foto scherp (weinig scherptediepte). Stel de voorkant van je lens daarom parallel op aan de (vleugel van de) vlinder. Zoom daarna in op de live view op de display (vaak met de knop met het loepje), stel handmatig scherp op het oogje van de vlinder en maak de foto met de afstandsbediening of zelfontspanner. Als de vlinder en de lens volledig evenwijdig aan elkaar staan, is de hele vlinder, inclusief het vleugeltje, scherp in beeld.

Blauw

Als de vlinder is opgewarmd, draait hij zich naar de zon en opent hij zijn vleugels, waardoor het mooie blauw tevoorschijn komt. Als je hem nu nog wilt fotograferen, moet je heel voorzichtig te werk gaan; hij vliegt nu immers makkelijk weg. Het beste is om dan je camera van het statief af te halen en uit de hand te fotograferen. Het liefst zet je de vlinder in de schaduw, voor een mooi zacht beeld. Maar ook dit moet je heel voorzichtig doen. De vlinder wil graag de zon op de vleugels om op te warmen en zodra je hem in de schaduw zet, zal hij snel wegvliegen naar een zonnig plekje. Je hebt hiervoor dus maar weinig fotokansen. Maar als het lukt, dan heb je een prachtige foto.

Voorbeelden van adapters, van boven naar beneden: Nikkor-F/Canon-R, Canon-FD/Canon-R, M42/Canon-EF en Exakta/Canon-EF. De laatste twee zijn bedoeld voor spiegelreflex, maar met extra adapter voor systeemcamera-spiegelreflex werkt het prima. Alle adapters zijn zonder elektronica. Johan van der Wielen.

Verschillende mounts

Tegenwoordig heeft ieder merk camera zijn eigen lensmount, de koppeling tussen het objectief en de body. Dat zorgt ervoor dat een Nikon-objectief niet op een Canon-body past, enzovoorts. Dat geldt ook met de vintage objectieven. Echter, in de loop der tijd zijn er veel verschillende mounts geweest die niet allemaal merkafhankelijk waren. Zo switchte het ene cameramerk meerdere malen van lensmount, terwijl andere merken juist samen dezelfde mount gebruikten. Nagenoeg geen van de vintage objectieven past rechtstreeks op je spiegelreflex of systeemcamera. Er zijn echter legio aan koppelringen te koop. Erg indrukwekkend zijn die adapters niet, want er zit toch geen elektronica in. De juiste adapter is echter wel vereist. Omdat bepaalde vintage objectieven zelf weer voor verschillende cameramerken werden gemaakt, is het belangrijk te weten met welke lensmount jouw exemplaar is uitgerust.

Een geaderd witje hangend aan het fluitenkruid met de zeepbellen-bokeh van de Meyer Optik Görlitz Trioplan 100mm f/2.8. Johan van der Wielen, 22 april; 100mm; 1/800s bij f/2.8; ISO 100.

De meestgebruikte vintage objectieven komen uit de jaren zeventig of eerder. Voorbeelden van vintage lensmounts (kleinbeeld) uit die tijd zijn:

- M42- of P-draad (van Praktica-draad). Deze objectieven worden op de body geschroefd en de adapter bevat dus ook schroefdraad.
- M39-draad.
- Canon FD en FL, dat zijn twee verschillende Canon-bajonetlensmounts.
- Nikon F-mount met verschillende typen als non-AI, AI, Af-D, AF-s/G en AIS, bajonet.
- Minolta SR-mount, bajonet.
- EXA/Exakta (een kliksysteem).

Van de meeste mounts zijn adapters naar moderne camera's te koop. Waar je bij moderne camera's geen mogelijkheden hebt om objectieven van andere

Ook zonder speciale modificatie heeft de Helios een speciale bokeh die bijna lijkt te draaien. Johan van der Wielen, 20 november; 58mm; 1/1600s bij f/2; ISO 100.

cameramerken te gebruiken, is dat bij vintage objectieven wel mogelijk. Zo past een nieuw Nikon Z-objectief niet op een Canon-camera, maar door het ontbreken van 'intelligente' elektronica zijn vintage Nikkor-objectieven wel degelijk te gebruiken op allerlei moderne camera's, evenals vintage Canon-objectieven.

Populaire vintage objectieven

Hoewel je, met de juiste adapter, nagenoeg ieder oud objectief op je moderne camerabody kunt gebruiken, zijn niet alle oude objectieven interessant. De populairste zijn Helios 44 58mm f/2 en Meyer Optik Görlitz Trioplan 100mm f/2.8, maar er zijn nog vele andere opties.

Helios 44 58mm f/2

Dit is misschien wel het populairste vintage objectief. Het is in verschillende typen te koop. Daarnaast zijn er ook nog diverse aanpassingen en modificaties mogelijk die zelf te doen zijn. Daarmee verander je de karakteristieken van

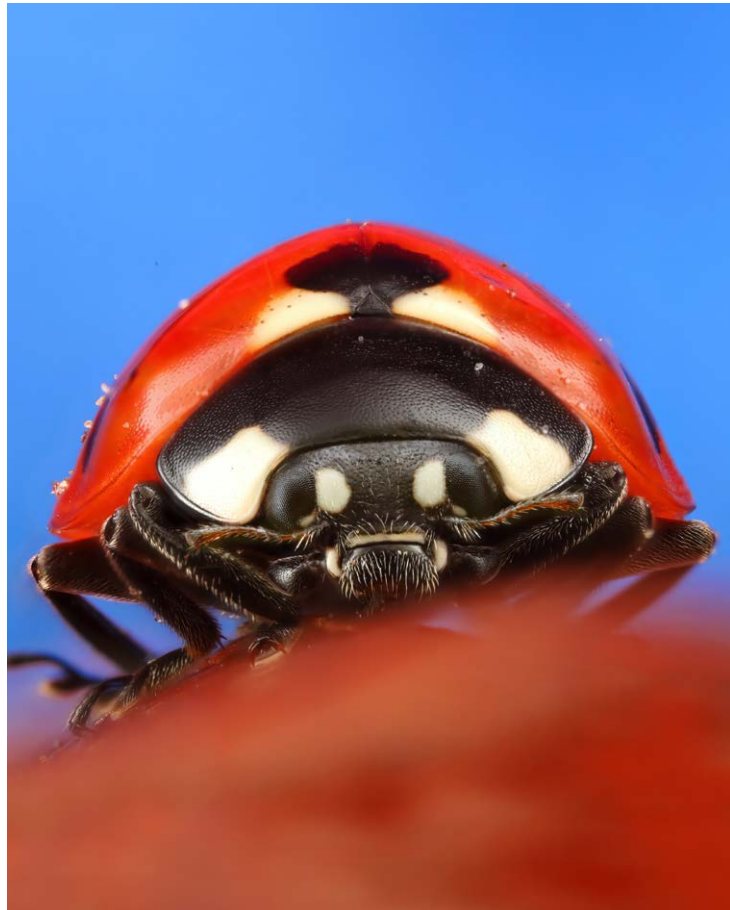
het objectief, om nog artistiekere beelden te maken. Een bekende modificatie is de 'petzval' voor een speciaal tunneleffect. Het objectief zelf is echter al populair omdat het relatief goedkoop is (ze zijn enorm veel gemaakt) en vanwege de swirly bokeh, de ronddraaiende achtergrond.

Belangrijk is dat de mooie bokeh ontstaat bij wide-open, dus op f/2. De meeste fotografen gebruiken dan ook alleen dit diafragma. Daarnaast krijg je de mooiste bokeh op een bepaalde afstand vanaf de lens wanneer je ook op nagenoeg de kleinste scherpstelafstand (circa 50 centimeter) hebt ingesteld. Het is dus even puzzelen en proberen voor een goede afstand tot je onderwerp en vanaf het onderwerp tot de achtergrond. Lekker experimenteren, waarbij tegenlicht het effect versterkt. Er zijn diverse modificaties mogelijk, waaronder het omdraaien van het eerste glaselement. Hierdoor krijg je nog spectaculairdere bokeh, maar de scherpte gaat wel achteruit.

Een zebra springspin belicht met een dual flash vanaf de rechterzijde. Je kunt dit zien aan de reflectie van de flitsers in de oogjes. De linkerkant is iets donkerder, in dit geval een stilistische keuze. Marit van Ekelenburg, 25 april; 65mm; 1/60s bij f/9; ISO 400.

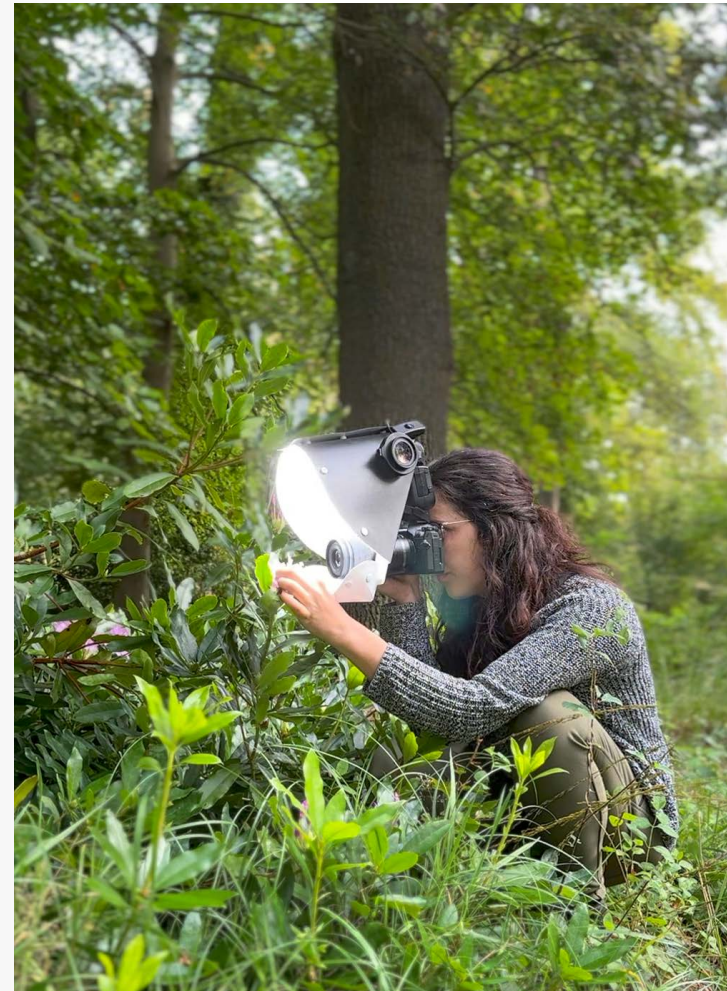
Zonder diffuser wordt het lastig om reflecterende schilden van insecten mooi te fotograferen. Bijvoorbeeld van dit zevenstippelige lieveheersbeestje. Marit van Ekelenburg, 11 januari, 65mm, 1/60, F7.1, ISO 800.

Dual flash

Er zijn ook flitsers die in de volksmond wel ringflitsers worden genoemd, maar dat feitelijk niet zijn. Het gaat dan om kleine flitskoppen die je aan een ring aan het uiteinde van je objectief bevestigt. Meestal twee (de zogenaamde dual flash), maar er zijn ook modellen met de optie tot zes flitskoppen. Het probleem van de 'lelijke cirkel' speelt hierbij niet, en ook is het diffusen van deze flitser eenvoudiger. Wel steken deze flitsers (en daarmee de diffusors) vaker uit naar voren, dat kan onhandig zijn. Alsof het nog niet lastig genoeg was om takjes te ontwijken. Nietwaar?

Speedlight

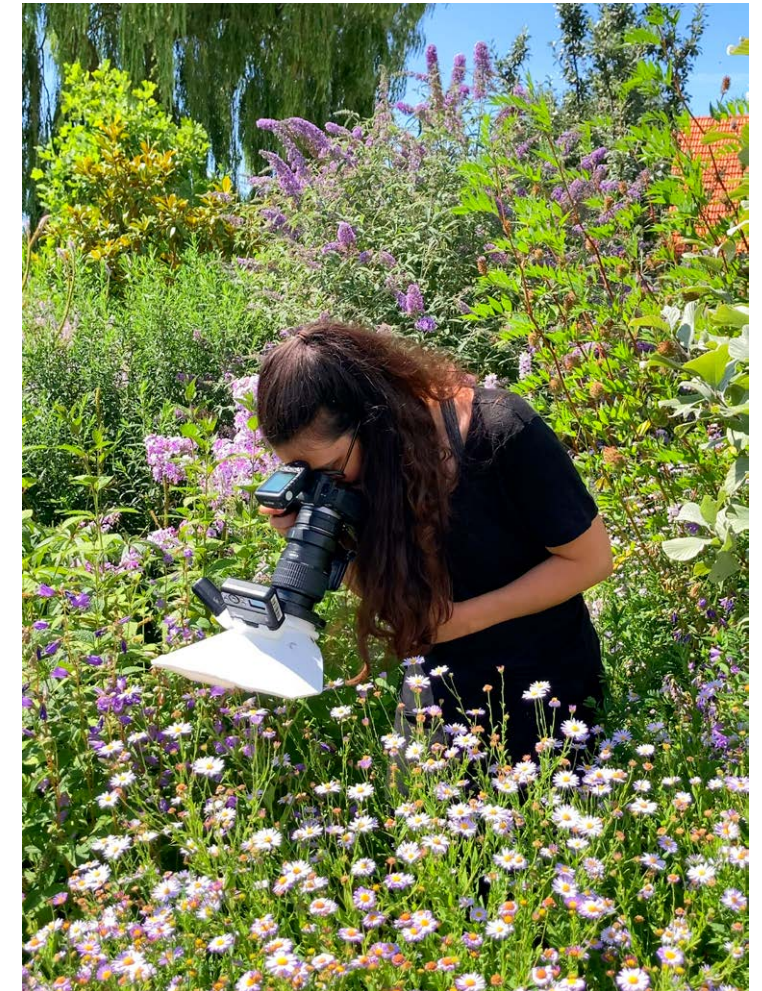
Dan is er nog de 'standaard' flitser, ook wel speedlight genoemd. Het is een externe opzetflitser die in allerlei soorten en maten te krijgen is. Misschien is dat niet het eerste waar je aan denkt bij macrofotografie. De flitser lijkt zo 'ver' van het onderwerp af, en schiet het licht er niet overheen? Inderdaad, zonder verdere hulpmiddelen is zo'n standaard flitser niet ideaal. Toch is het zeker aan te raden hiernaar te kijken, want in combinatie met een goede diffusor maak je van zo'n speedlight een geweldige macroflitser. De voordelen van zo'n flitser zijn de relatief lange batterijduur, de snelheid en de kracht. Nadelen? Ze zijn vaak groter en zwaarder. Voor wat, hoort wat.

Links: een speedlightflitser met een diffusorkap en een 'bouncer' waarmee het licht nog een beetje terugkaatst van onderaf. Rechts: een dual flash aan het uiteinde van de lens bevestigd met een ring en een trigger op de hot shoe om de flitskoppen aan te sturen.

Remote

Veel flitsers bieden ook de mogelijkheid om ze 'remote' te gebruiken. Dat wil zeggen: niet direct aan de camera bevestigd, maar ergens anders geplaatst. Je werkt dan met een trigger op je hot shoe die de flitsers op afstand vertelt wanneer ze af moeten gaan. Dit zijn leuke dingen om mee te experimenteren. Zo kun je paddenstoelen bijvoorbeeld van achteren belichten, of kiezen voor een belichting alleen van rechts.

Through the lens

Wanneer je net begint met flitsen, kan het allemaal wat verwarrend zijn. Al die instellingen van dat ding. Waar begin je dan? De meeste controle heb je als je een flitser handmatig instelt, maar moderne flitsers hebben ook een automatische flitsfunctie: through the lens (TTL). De flitser meet dan het licht dat via de lens binnenkomt en stelt automatisch de juiste flitskracht in. Handig als je nog niet precies weet hoe het allemaal werkt, en ook in situaties

Het onderwerp in de schaduw, of juist de omgeving?

Bij macro- of detailfotografie heb je te maken met een onderwerp en zijn omgeving of achtergrond. Als fotograaf kun je besluiten waar je de schaduw van de paraplu wilt laten vallen: op zowel het onderwerp als de omgeving, op alleen het onderwerp of op alleen de omgeving. Hieronder zie je de verschillen en vooral de impact op een foto.

Onderwerp én achtergrond in de schaduw van een witte paraplu, egaal licht waarbij alle details in het donkere lijf van de vlieg goed zichtbaar zijn. Johan van der Wielen, 18 mei; 60mm 2x macro; 1/160s bij f/8; ISO 3200.

Onderwerp én omgeving in de schaduw

Wanneer je zowel het onderwerp als de achtergrond in de schaduw zet, ontstaat een beeld met diffuus licht zonder grote licht-donkercontrasten. Deze techniek wordt ook veel gebruikt bij grote vergrotingen, kleine onderwerpen en duidelijke macrobeelden. Dan zitten onderwerp en omgeving op dermate korte afstand van elkaar dat het lastig is om met de paraplu een onderscheid te maken tussen beide. Je kunt er zelfs voor kiezen om de paraplu met de stang in de grond te prikken, waardoor overal in het beeld schaduw valt en diffuus licht ontstaat. Alleen het contrast tussen lichte en donkere kleuren in de compositie blijft over.

Alleen onderwerp in de schaduw

Wanneer je te maken hebt met onderwerpen die wat lichter zijn dan hun omgeving, kun je met de paraplu het omgekeerde doen van wat je in donkere omstandigheden met een lampje doet: het oplichten van de achtergrond. Het is wat mikken met de paraplu om alleen het onderwerp in de schaduw

Het eerste beeld. Omdat de bloem in het licht staat is de omgeving relatief donker. Ook zie je allerlei harde schaduwen op de bloem en de stengel. Bij zacht ochtendlicht kan dit heel mooi zijn, maar nu is het licht er te hard voor. Johan van der Wielen, 10 april; 200mm; 1/1600s bij f/2.8; ISO 100.

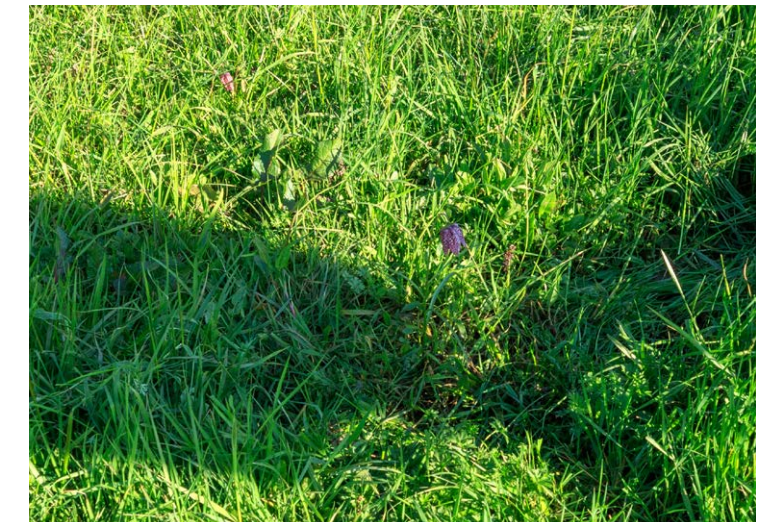

De witte paraplu, op gewoon statief gemonteerd, is zó geplaatst dat alleen de bloem in de schaduw staat en niet de achtergrond. Johan van der Wielen.

te zetten en ervoor te zorgen dat alles wat omgeving is in het beeld in het volle zonlicht blijft. Daarna kun je met overbelichting experimenteren tot je een sereen aandoend licht beeld hebt gemaakt. Onderstaande beelden laten goed zien hoe dat werkt.

Overbelichting, om de omgeving wat lichter te krijgen, werkt hier niet: de bloem bijt dan helemaal uit. Johan van der Wielen, 10 april; 200mm; 1/400s bij f/2.8; ISO 100.

Hier zie je dat de schaduw van de paraplu alleen op de bloem valt. De achtergrond, het gras verderop, staat nog steeds in het volle zonlicht. Johan van der Wielen.

Je hebt de basis onder de knie en kunt een perfect scherpe en goed belichte macrofoto maken van een libel op een takje of een vlinder op een bloem. Maar je wilt een stap verder door die onderwerpen ook eens op een andere manier in beeld te brengen. Een insect in vlucht brengt spanning, beweging en actie in je beeld. Maar hoe pak je dat aan? In dit hoofdstuk zie je twee verschillende technieken: het wachten en het jagen ...

Afhankelijk van het gedrag dat je onderwerp vertoont, ga je eerder wachten op je onderwerp of eerder je onderwerp achtervolgen. Zo zijn er insecten die soms relatief voorspelbaar gedrag vertonen: een vlinder die altijd dezelfde plant in je tuin bezoekt, een libel die steeds vanaf hetzelfde takje jaagt of een bij die constant met stuifmeel haar nest in je bijenhotel bezoekt. Als je hier een opname van wilt maken, dan heb je de setting al. Je bedenkt op voorhand het beeld dat je wilt maken, denkt na over de compositie en vanuit welke hoek je wilt fotograferen. Je zet alles klaar, zowel materiaal als instellingen, en je wacht ...

Maar er zijn ook insecten die minder voorspelbaar zijn. Denk bijvoorbeeld aan de waterjuffers die al vliegend jagen en zelfs eten. Om die te fotograferen zul je eerder zelf ook moeten 'jagen'. Zo'n onderwerp zal nooit op exact dezelfde plek vliegen, dus je moet heel snel een compositie bepalen en de instellingen zullen ook snel moeten kunnen veranderen.

Techniek 1: Stilzitten en wachten

Observatie

Zoals zo vaak bij natuurfotografie begint alles bij een goede observatie. Je wandelt rond en plots zie je een libel op een takje zitten. Tijdens het fotograferen valt je echter iets op, want regelmatig vliegt hij recht omhoog, om na een heel korte vlucht terug op hetzelfde takje te landen. Deze libel is aan het jagen, houdt het luchtruim in 't oog voor mogelijke prooien, en trekt zich niets aan van jouw aanwezigheid. Je wilt weleens proberen om hem net voor de landing op beeld te krijgen.

Compositie

Zet je camera op het statief, neem in dit geval het takje mee in de compositie en maak deze zeker ruim genoeg! Je kunt beter nadien een beetje croppen dan dat het onderwerp er net niet helemaal op staat. Observeer hoe je onderwerp meestal komt aanvliegen en hou daar rekening mee in de compositie. Plaats de

Een mannetje blauwe glazenmaker in zijn element, jagend in het luchtruim. Snel, wendbaar en alert ... geen gemakkelijke opgave. Filip van Boven, 27 september; 400mm; 1/1000s bij f/5.6; ISO 500.

Zelfs kleine waterjuffers, zoals deze kanaaljuffer, kun je vliegend fotograferen, met een combinatie van de juiste instellingen en heel veel geduld. Filip van Boven, 10 juni; 200mm; 1/800s bij f/8; ISO 500.

Een tronkenbijtje van slechts 7 millimeter komt met wat stuifmeel voor haar nest het vooraf opgestelde beeld binnenvliegen. Filip van Boven, 2 augustus; 200mm; 1/2000s bij f/8; ISO 1600.